

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen selvitys ja lausunto eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan tehtyyn kanteluun EOAK/8034/2023

TRE:299/12.06.01/2024

Lisätietoja päätöksestä

Varhaiskasvatusjohtaja Elli Rasimus, puh. 050 523 7386, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Valmistelijan yhteystiedot

Varhaiskasvatusjohtaja Elli Rasimus, puh. 050 523 7386, ja
Perusopetusjohtaja Kristiina Järvelä, puh. 040 800 4678, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Annetaan alla tarkemmin ilmenevä selvitys ja lausunto liitteineen eduskunnan oikeusasiamiehen kanslialle kanteluun EOAK/8034/2023.

Perustelut

Tampereen kaupungin sivistyspalvelut on saanut eduskunnan oikeusasiamieheltä lausunto- ja selvityspyynnön ruokahuollon järjestämisestä lakon aikana 14. ja 19.12.2023 päiväkodeissa ja kouluissa. Päätösvallan peruste on Tampereen kaupungin hallintosääntö 1.6.2023, jonka 37 §:n 2 kohdan mukaan palvelualueen johtaja päättää palvelualueensa osalta kanteluihin vastaamisesta. Kantelu kohdistuu etenkin Tampereen kaupungin varhaiskasvatukseen, minkä vuoksi varhaiskasvatusjohtaja päättää kanteluun vastaamisesta. Tampereen kaupungin perusopetukselta on pyydetty selvitys ja lausunto asiaan.

Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen selvitys ja lausunto kanteluun

Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksessa ateria- ja siivouspalvelut ostetaan tukipalveluna Pirkanmaan Voimia Oy:ltä palvelu- ja kumppanuussopimukseen perustuen (liite 1). Edellä mainitun sopimuksen kohdan 2 mukaan Pirkanmaan Voimia on sitoutunut järjestämään kyseessä olevat palvelut kokonaispalveluna. Tampereen kaupungin varhaiskasvatus ei voi itsenäisesti järjestää omaa ateriapalvelua poikkeustapauksissa omana toimintanaan, koska ateriapalvelut on ulkoistettu Pirkanmaan Voimian vastuulle. Olisi jo käytännön mahdollisuuskin järjestää muutamaksi tunniksi jokaiseen yksikköön korvaava ateriapalvelutoiminta tilanteessa, jossa toiminta on ulkoistettu, sillä Tampereella on 80 päiväkotiyksikköä. Tiedot lakkojen ajankohdista ja vaikutuksista ateria- ja siivouspalveluihin tulevat sitä paitsi lyhyellä varoitusajalla. Varhaiskasvatuksen henkilöstö on kasvatusta ja opetusalan ammattilaisia. Lakon aiheuttamassa poikkeustilanteessa puuttuu varhaiskasvatusyksiköistä ruokapalvelun henkilöstöresurssi.

Tiedostamme, että lakkopäivien erityisruokavalioiden puuttuminen on aiheuttanut ruokailun suhteen eriarvoisuutta lasten kohtelussa. Tilanne

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

on aiheutunut lakon laajamittaisista vaikutuksista, mikä on näkynyt varhaiskasvatuksessa mm. ruuan tarjonnan muutoksina kaikille lapsille. Varhaiskasvatustilain 11 §:ssä säädetään, että varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle on järjestettävä lapsen ravitsemustarpeet täyttävä terveellinen ja tarpeellinen ravinto, jollei muun kuin päiväkodissa tai perhepäivähoidossa annetun varhaiskasvatuksen luonteesta muuta johdu. Ruokailu järjestetään ohjatusti kaikille läsnä oleville lapsille. Lounaalla lämmin ruoka on korvattu mm. muroilla, smoothieilla, maidolla, mehukeitolla, leivällä ja hedelmillä. Korvaavat tuotteet ja eväät ovat hätäratkaisu poikkeustilanteissa. Ne eivät vastaa tavanomaista ruokatarjoilua, mutta tyydyttävät tilapäisesti lapsen energiatarpeen. Erityisruokavalioiden toteuttamista ei Pirkanmaan Voimia ole nähnyt mahdolliseksi toteuttaa.

Pirkanmaan Voimian ja kaupungin välisessä sopimuksessa on varautumisesta sovittu kohdan 8 mukaisesti siten, että Pirkanmaan Voimia pyrkii varmistamaan palveluiden jatkuvuuden paitsi poikkeusoloista, joista tässä ei ole kyse, mutta myös normaaliolojen häiriötilanteissa, mitä varten on sopimuksen mukaisesti laadittava varautumissuunnitelma. Kyseessä on ollut ylivoimainen este (force majeure), joksi lakko myös mainitaan sopimuksen kohdassa 15. Tampereen kaupungin varhaiskasvatus käy normaalin toiminnan jatkuvuutensa turvaamiseksi keskustelua Pirkanmaan Voimian kanssa, onko varautumissuunnitelmaa tarpeen tarkentaa ja onko erityisruokavalioita miltään osin mahdollista toteuttaa jatkossa vastaavissa tilanteissa

Kantelija on ilmaissut huolensa lasten turvallisuudesta, koska pähkinöitä eväinä ei oltu kielletty. Pähkinä tunnetusti voi aiheuttaa allergiselle vakavia oireita tai jopa hengenvaaran. Varhaiskasvatustilain 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa on säädetty varhaiskasvatuksen tavoitteeksi terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö. Edellä mainittu huomioon ottaen vastaavissa tilanteissa tulevaisuudessa tulee kartoittaa lapsiryhmäkohtaisesti allergioiden aiheuttamia riskitekijöitä. Huoltajan nostama huoli pähkinäallergiasta ja sen huomioimisesta myös lakon tai muun ylivoimaisen esteen aikana on aiheellinen. Kun asiaan ei oltu reagoitu, siitä on muodostunut allergiselle lapselle riski. Jatkossa tiedottamisessa sekä toiminnassa tulee toimia toisin. Neuvottelemme Pirkanmaan Voimian kanssa tiedotteen sisällöstä, jotta jatkossa eväinä olisi Pirkanmaan Voimian tarjoamissa eväissä eikä myöskään perheiden omissa eväissä voimakkaasti allergisoivia tuotteita, kuten pähkinöitä. Tällä minimoitaisiin syntyviä riskejä kaikissa yksiköissä.

Lausunnot

Tampereen kaupungin perusopetuksen selvitys ja lausunto kanteluun

Pirkanmaan Voimia, jonka vastuulla on järjestää ateriapalvelut Tampereen kaupungin perusopetuksen kouluille, ilmoitti lakkojen aiheuttavan ylivoimaisen esteen erityisruokavalioiden tarjoamiselle.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Perusopetuslain 31 §:n 2 momentin mukaan opetukseen osallistuvilla on tarjottava jokaisena työpäivänä asianmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Tampereen perusopetuksen kouluilla tarjottiin joulukuun 14. ja 19. päivinä pidettyjen lakkojen aikana ateriaa mehukeittoa, smoothieta, välipalakeksejä, hedelmiä ja leipää. Lisäksi oppilaille mahdollistettiin tuomaan omia lämpimässä säilyviä eväitä täydentämään tarjontaa. Lakkojen aikana onnistuttiin järjestämään koululounas poikkeustilanteesta huolimatta, mutta oppilaiden allergioita ei pystytty huomioimaan opetuksenjärjestäjän toimesta normaaliolojen mukaisesti.

Kyseisten päivien lakko ei vaikuttanut koululounasta valvovien opettajien työskentelyyn, vaan normaaliin tapaan he pystyivät ohjaamaan oppilaiden ruokailua ja varmistamaan sen turvallisuuden. Oppilaiden allergiat ovat koulujen tiedossa lääkehoitosuunnitelmien avulla, jotka mahdollistavat erityisruokavalioiden huomioimisen poikkeuksellisissakin tilanteissa. Lakosta huolimatta on koulujen siivoamisessa pystytty huolehtimaan perustasolla. Tällä varmistetaan myös, että kouluympäristö pysyy hygieenisenä ja turvallisena kaikille oppilaille.

Jotta tulevaisuudessa voidaan välttää allergioista aiheutuvia vaaratilanteita koululounaiden yhteydessä, Tampereen kaupungin perusopetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota poikkeustilanteiden aterioiden suunnitteluun ja siitä viestimiseen. Tämä kehitystyö tehdään yhteistyössä ateriapalveluita tarjoavan Pirkanmaan Voimian kanssa.

Tiedoksi

Savisaari Lauri, Vuorimaa Susanna, Kolkkala Riikka, Järvelä Kristiina, Peltonen Petri, Ojalampi Ulla-Maija, Raatikainen Ville, Mikkola Pia, Moisala Tanja, Rautanen Heli, Mantere Katri, Länkinen Pirjo-Liisa, Kallio Heidi-Maria

Liitteet:

1 Palvelu- ja kumppanuussopimus ateria- ja puhtauspalveluista voimaan 1.1.2023.pdf

Allekirjoitus

Varhaiskasvatusjohtaja Elli Rasimus

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§ 13

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai valitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)

-varhaiskasvatuslain 57 §:n mukaista huomautusta tai huomion kiinnittämistä (Varhaiskasvatuslaki 63 § 2 mom.)